

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН
ДЭРГЭДЭХ СТАТИСТИКИЙН ХЭЛТЭС

ХҮН АМ ЗҮЙН САЛБАРЫН ТАНИЛЦУУЛГА

2018

ТАНИЛЦУУЛГЫН АГУУЛГА

ОРШИЛ

- Танилцуулгын зорилт
- Танилцуулгын аргачлал

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ

- Хүн амын тооны өсөлт, нас, хүйсийн бүтэц

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

- Хүн амын насжилт, хүйсийн харьцаа

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ

- Хүн ам зүйн ачаалал

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ

- Өрхийн тоо, байршил

ХАВСРАЛТ

- Дүгнэлт
- Мэдээллийн эх үүсвэр
- Нэр томъёоны тайлбар

ОРШИЛ

Хүн амын өсөлт, нас хүйсийн бүтэц, түүний өөрчлөлт нь нийгэм, эдийн засагт шууд болон шууд бусаар нөлөөлж байдаг бөгөөд хүн амд чиглэсэн ямар бодлого, хөтөлбөр боловсруулах вэ гэдгийг тодорхойлоход чухал ач холбогдолтой.

Иймд хүн ам, өрхийн үндсэн үзүүлэлтэд статистикийн арга аргачлалыг ашиглан судалгаа дүгнэлт хийж, төлөв байдлыг тодорхойлох нь зүй ёсны шаардлага болно.

Хүн ам зүй нь нийгмийн гол үзүүлэлтийн өгөгдөл бөгөөд аливаа тоон судалгаа болон хэтийн төсөөлөл нь хүн амын судалгаан дээр суурилдаг учраас чухал судалгаа мөн юм.

Танилцуулгын зорилго:

Энэхүү танилцуулгадаа Сэлэнгэ аймгийн 2018 оны хүн амын тоо, түүний өөрчлөлт, нас хүйс, хүн амын шилжилт хөдөлгөөн, төрөлт, өрх мөн хүн амын дундаж наслалт, өсөлт гэх мэт хүн ам зүйн үндсэн үзүүлэлтүүдийг нэгтгэн гаргаж, дүгнэлт гаргахыг зорилоо.

Танилцуулгын аргачлал:

Танилцуулагыг бэлтгэхийн тулд 2018 оны суурин хүн амын жилийн эцсийн тайлан, хүн ам ердийн хөдөлгөөний тайлан, хүн амын шилжилт хөдөлгөөний тайлан мэдээний үзүүлэлтийг ашиглан үзүүлэлтүүдийг тооцлоо.

I. ХҮН АМЫН ТОО, НАС ХҮЙСИЙН БҮТЭЦ

Сэлэнгэ аймгийн суурин хүн амын тоо 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар 109 255 байна. Хүн амын 50.7 хувь буюу 55 353 нь эрэгтэйчүүд, 49.3 хувь буюу 53 902 нь эмэгтэйчүүд байна.

ХҮСНЭГТ-1 СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН СУУРИН ХҮН АМЫН ТОО, СУМААР, ХҮЙСЭЭР, 2018 ОН

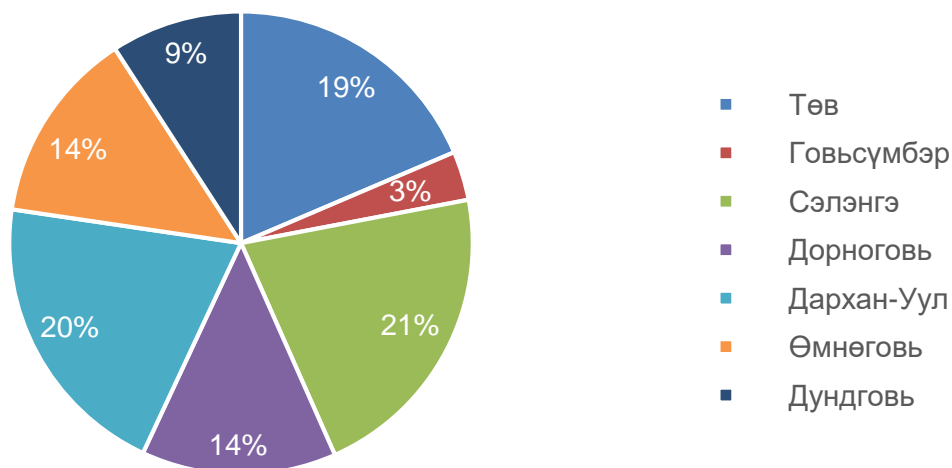
Сум/Дүүрэг	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Алтанбулаг сум	5 008	2 554	2 454
Баруунбүрэн сум	3 162	1 636	1 526
Баянгол сум	5 579	2 869	2 710
Ерөө сум	6 856	3 540	3 316
Жавхлант сум	1 962	1 075	887
Зүүнбүрэн сум	2 865	1 412	1 453
Мандал сум	27 241	13 635	13 606
Орхон сум	2 377	1 272	1 105
Орхонтуул сум	3 788	2 032	1 756
Сайхан сум	9 418	4 765	4 653
Сант сум	2 143	1 128	1 015
Сүхбаатар сум	23 151	11 403	11 748
Түшиг сум	1 848	943	905
Хүдэр сум	2 651	1 386	1 265
Хушаат сум	2 065	1 087	978
Цагааннуур сум	5 077	2 568	2 509
Шаамар сум	4 064	2 048	2 016
Нийт	109 255	55 353	53 902

ХҮСНЭГТ- 2 ХҮН АМЫН ТОО, ТӨВИЙН БҮСИЙН АЙМГУУДААР, 2016 он

	2018
Улсын дүн	3 186 347
Төвийн бүс	511 531
Төв	95 045
Говьсүмбэр	17 489
Сэлэнгэ	109 255
Дорноговь	69 560
Дархан-Уул	104 238
Өмнөговь	69 124
Дундговь	46 820

ГРАФИК- 2 ХҮН АМЫН ТОО, ТӨВИЙН БҮСИЙН АЙМГУУДААР, эзлэх хувиар, 2018 он

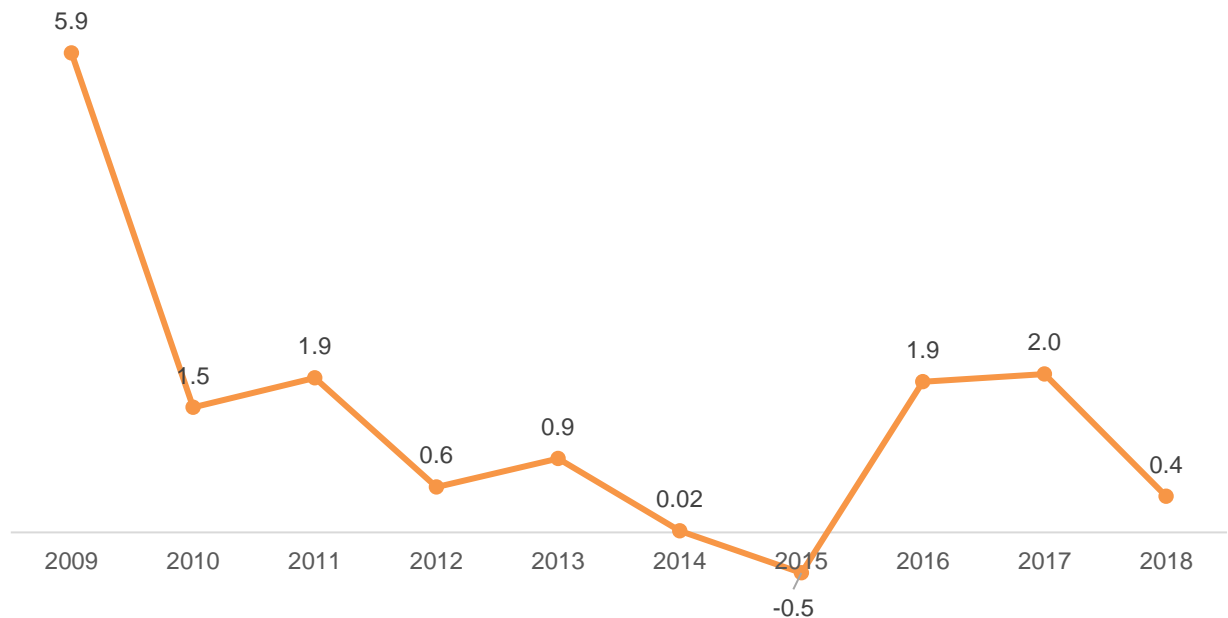
Төвийн бүс нь Улсын дүнгийн 14 хувь Сэлэнгэ аймаг нь хүн амын тоогоороо төвийн бүсдээ нэгдүгээрт ордог ба төвийн бүсийн аймгуудийн нийт хүн амын 109 255 буюу 21.0 %-ийг эзэлдэг байна.

ХҮН АМЫН ӨСӨЛТ

Хүн амын өсөлт нь тухайн үеийн улс төр, нийгэм, хүн ам зүйн хөгжлөөс ихээхэн хамаардаг. Сэлэнгэ аймгийн хүн амын дундаж өсөлт сүүлийн 10 жилийн байдлаар 1.8% байна.

ХҮСНЭГТ-3 СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН СУУРИН ХҮН АМЫН ТОО СҮҮЛИЙН 10 ЖИЛИЙН БАЙДЛААР

Он	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Суурин хүн ам	100 202	101 752	103 698	104 282	105 234	105 253	104 725	106 677	108 768	109 255
Өсөлтийн хувь	5.9	1.5	1.9	0.6	0.9	0.0	-0.5	1.9	2.0	0.4

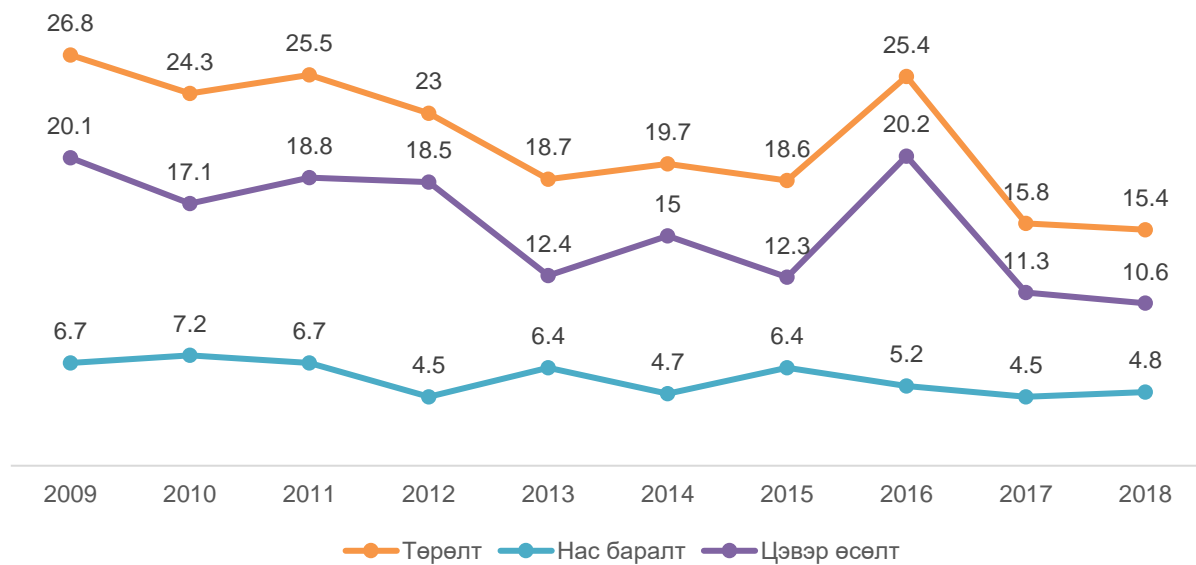
ГРАФИК-3**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН СУУРИН ХҮН АМЫН ӨСӨЛТ СҮҮЛИЙН 10 ЖИЛИЙН**

ХҮСНЭГТ-4 ТӨРӨЛТ, НАС БАРАЛТ, ЕРДИЙН ЦЭВЭР ӨСӨЛТ, 1000 ХҮНД НООГДОХООР, СҮҮЛИЙН 10 ЖИЛИЙН БАЙДЛААР

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Төрөлт	26.8	24.3	25.5	23	18.7	19.7	18.6	25.4	15.8	15.4
Нас баралт	6.7	7.2	6.7	4.5	6.4	4.7	6.4	5.2	4.5	4.8
Цэвэр өсөлт	20.1	17.1	18.8	18.5	12.4	15	12.3	20.2	11.3	10.6

ГРАФИК-4

ТӨРӨЛТ, НАС БАРАЛТ, ЦЭВЭР ӨСӨЛТ 1000 ХҮНД НООГДОХООР, 2009 - 2018 ОНУУДААР

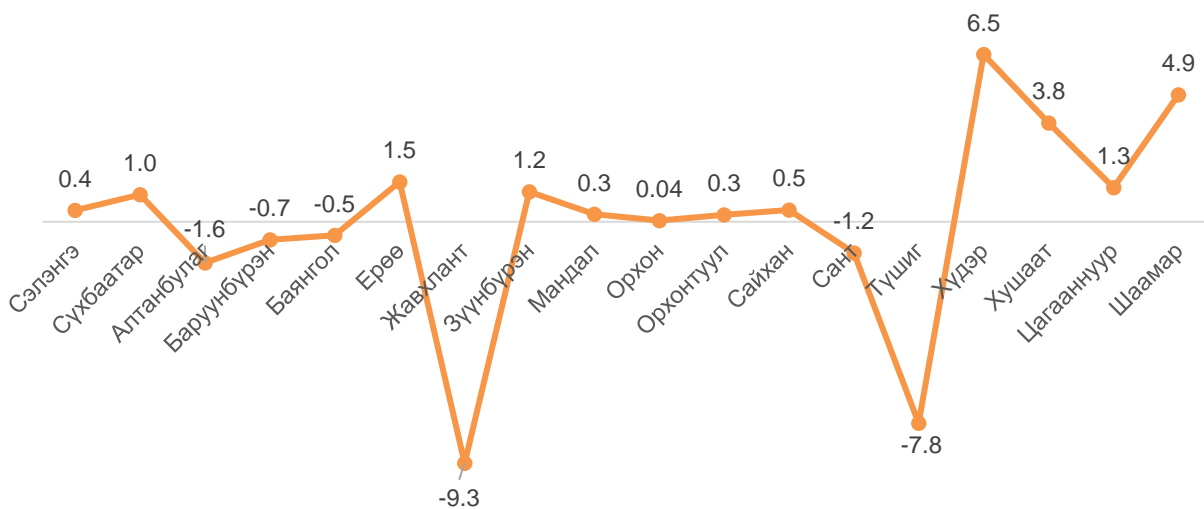

Төрөлтийн ерөнхий коэффициент 2011 оноос хойш буурч, 2014 онд 19.7 болж суурьшин, 2016 онд 25.4 болж өсч байгаад 2017- 2018 онд 15.4 болж өмнөх оноос 10 пунктээр буурсан байна. Нас баралтын коэффициент харьцангуй тогтмол бөгөөд 2018 онд 4.8 болж өмнөх оноос 0.3 пунктээр өссөн байна. Ердийн цэвэр өсөлт 2018 онд өмнөх оноос 0.7 пунктээр буурч 10.6 болсон байна.

ХҮСНЭГТ-5 СУУРИН ХҮН АМЫН ӨСӨЛТ, сумаар , хувиар

Сумын нэр	2017	2018	өсөлтийн хувь
Нийт	108 768	109 255	0.4
Сүхбаатар	22 911	23 151	1.0
Алтанбулаг	5 089	5 008	-1.6
Баруунбүрэн	3 184	3 162	-0.7
Баянгол	5 608	5 579	-0.5
Ерөө	6 752	6 856	1.5
Жавхлант	2 164	1 962	-9.3
Зүүнбүрэн	2 832	2 865	1.2
Мандал	27 162	27 241	0.3
Орхон	2 376	2 377	0.0
Орхонтуул	3 778	3 788	0.3
Сайхан	9 375	9 418	0.5
Сант	2 169	2 143	-1.2
Түшиг	2 004	1 848	-7.8
Хүдэр	2 490	2 651	6.5
Хушаат	1 989	2 065	3.8
Цагааннуур	5 011	5 077	1.3
Шаамар	3 874	4 064	4.9

ГРАФИК-5 СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН СУУРИН ХҮН АМЫН ӨСӨЛТ, сумаар, хувиар, 2018 он

ХҮН АМЫН НАС, ХҮЙСИЙН БҮТЭЦ

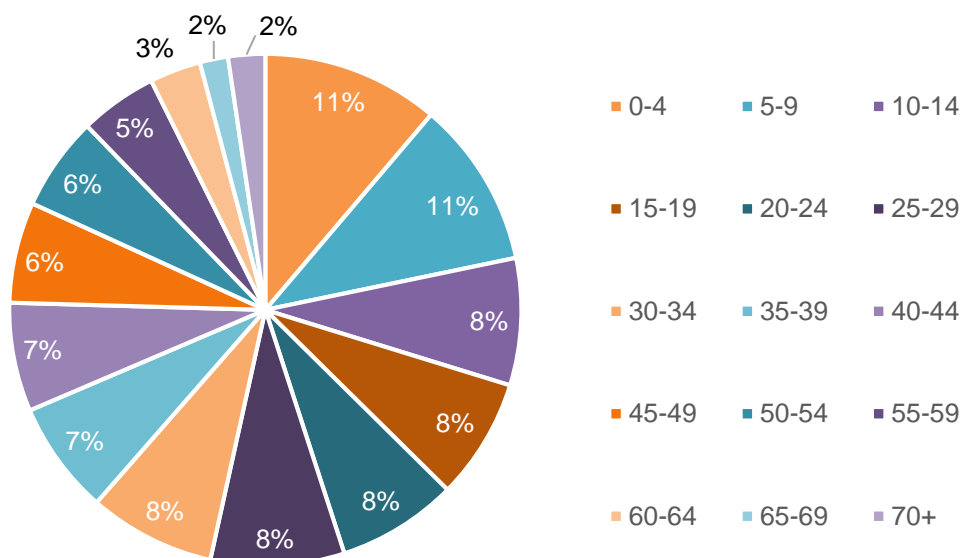
Хүн амын нас, хүйсийн бүтцийг судлах нь тухайн улсын хүн ам зүйн түүхэн замналыг харах, одоогийн үйл явцыг үнэлж дүгнэх, цаашдын чиг хандлагыг тодорхойлох бололцоо олгодгоороо ихээхэн ач холбогдолтой юм.

Хүн амын төрөлт, нас баралтын түвшингээс хамааран тухайн улсын хүн амын насны бүтэц өөрчлөгдөж байдаг. Хүн амын хэдэн хувь нь хүүхэд залуучууд, идэр насныхан, хөгшчүүд байдгаас хамааран үе үеийн нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийн хандлагад нөлөөлдөг. Тухайлбал үйлдвэр, уурхай, барилга, хөдөө аж ахуйн зэрэг салбарт ажиллах хүн хүчний нөөц хэр зэрэг байх, сургууль, эмнэлэг, үйлчилгээний байгууллагын хүчин чадал байршил ямар байх зэрэг нь хүн амын насны бүтцээс хамаарч зохицуулагддаг билээ.

ХҮСНЭГТ-6 ХҮН АМЫН НАСНЫ БҮТЭЦ 2018 ОНЫ БАЙДЛААР

Насны бүлэг	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70+
Сэлэнгэ аймаг	12 242	11 508	8 769	8 341	8 312	9 229	8 732	7 793	7 506	6 963	6 477	5 350	3 533	1 949	2 551

ГРАФИК-6 СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН СУУРИН ХҮН АМ, насны бүтцээр, 2016 он

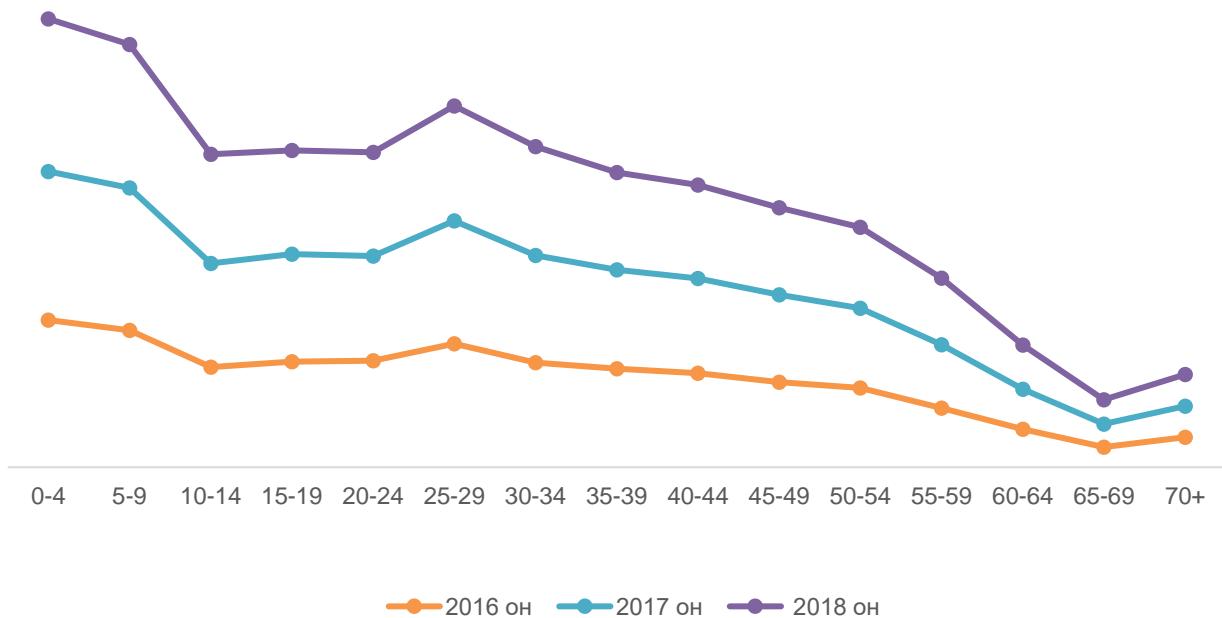

Сэлэнгэ аймгийн хүн амын хамгийн их 30%-ийг 0-14 насныхан буюу хүүхдүүд эзэлж байгаа бол хамгийн бага 12%-ийг ахмадууд буюу 55-с дээш насных эзэлж байна. Улс орон нутгийн хөгжлийн гол тулгуур болсон 25-34 насны залуучууд аймгийн нийт хүн амын 16% - ийг эзэлж байна.

ХҮСНЭГТ-7 ХҮН АМЫН НАСНЫ БҮТЭЦ сүүлийн 3 жилийн байдлаар

Насны бүлэг	2016	2017	2018
0-4	11 812	11 926	12 242
5-9	10 995	11 422	11 508
10-14	8 039	8 309	8 769
15-19	8 468	8 625	8 341
20-24	8 541	8 415	8 312
25-29	9 900	9 874	9 229
30-34	8 405	8 603	8 732
35-39	7 912	7 940	7 793
40-44	7 561	7 591	7 506
45-49	6 843	7 009	6 963
50-54	6 378	6 397	6 477
55-59	4 743	5 092	5 350
60-64	3 046	3 223	3 533
65-69	1 623	1 852	1 949
70+	2 411	2 490	2 551

ГРАФИК-7 СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ХҮН АМЫН ӨСӨЛТ, насны бүтцээр, сүүлийн 3 жилийн байдлаар

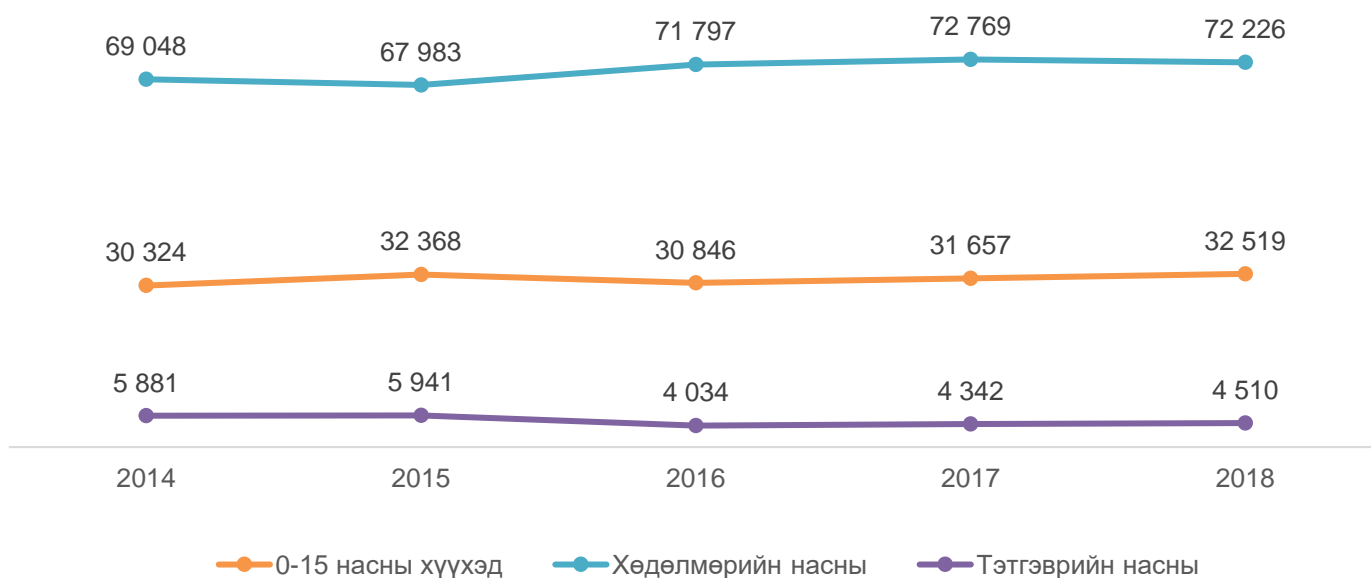

Дээрх графикаас харахад 2018 онд хүн амын тоо 10-14 насанд 5.5 хувиар 55-59 насанд 5.1 хувиар хамгийн их өссөн үзүүлэлтэй байна. Харин 25-29 насныхан 6.5 хувиар, 15-19 насныхан 3.4 хувиар хамгийн их буурсан байна. Бусад насныханы хувьд харьцангуй тогтмол үзүүлэлтэй байна.

ХҮСНЭГТ-8 ХҮН АМЫН НАСНЫ БҮТЭЦ сүүлийн 5 жилийн байдлаар

Он	Бүгд	0-15 насны хүүхэд	%	Хөдөлмөрийн насны	%	Тэтгэврийн насны	%
2014	105 253	30 324	28.81%	69 048	65.60%	5 881	5.58%
2015	104 273	32 368	30.45%	67 983	63.95%	5 941	5.59%
2016	106 677	30 846	28.91%	71 797	67.30%	4 034	3.78%
2017	108 768	31 657	29.11%	72 769	66.90%	4 342	3.99%
2018	109 255	32 519	29.76%	72 226	66.11%	4 510	4.13%

ГРАФИК-8 СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ХҮН АМЫН ӨСӨЛТ, насны бүтцээр, сүүлийн 5 жилийн байдлаар

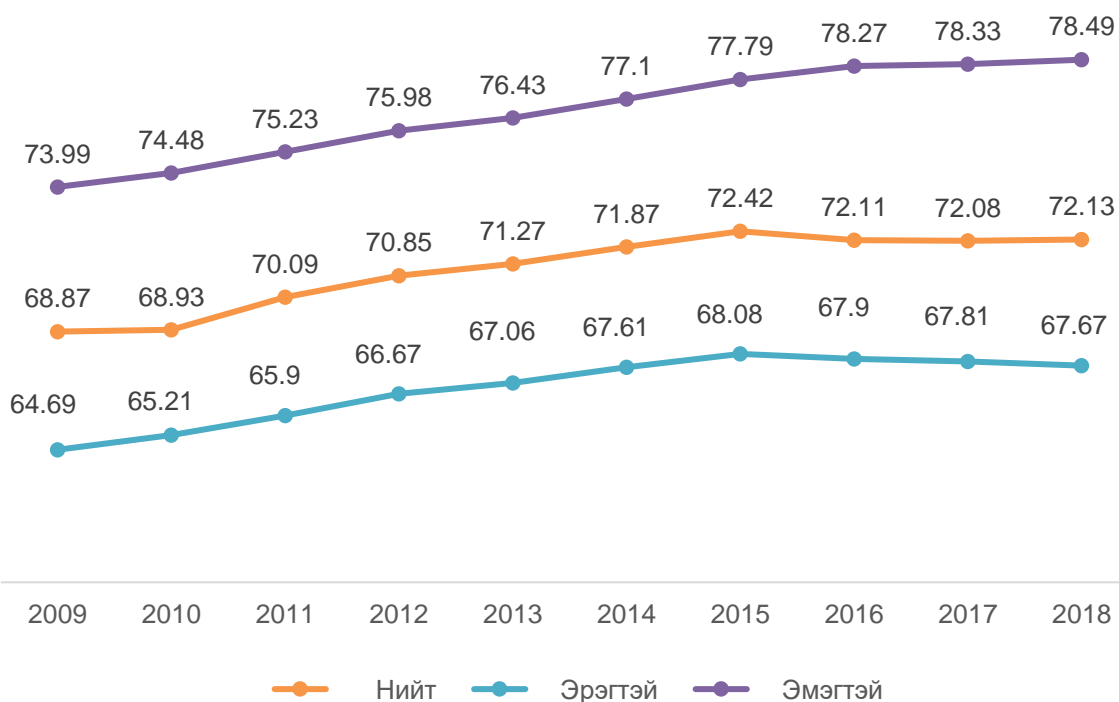
Нийт суурин хүн амын 29.76 хувийг 0-15 насны хүүхэд, 66.1 хувийг хөдөлмөрийн насны хүн ам, 4.13 хувийг тэтгэвэрийн насны хүн ам эзэлж байна. Нийт хүн амд 0-15 насны хүүхдийн эзлэх хувь 2018 онд өмнөх оноос 0.65 хувиар, тэтгэвэрийн насны хүн ам 0.14 хувиар өсч, хөдөлмөрийн насны хүн амын эзлэх хувь өмнөх оноос 0.79 хувиар буурсан байна.

II. ХҮН АМЫН НАСЖИЛТ, ХҮЙСИЙН ХАРЬЦАА

ХҮСНЭГТ- 9 СУУРИН ХҮН АМЫН ДУНДАЖ НАСЛАЛТ, хүйсээр, сүүлийн 10 жилийн байдлаар

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Нийт	68.87	68.93	70.09	70.85	71.27	71.87	72.42	72.11	72.08	72.13
Эрэгтэй	64.69	65.21	65.9	66.67	67.06	67.61	68.08	67.9	67.81	67.67
Эмэгтэй	73.99	74.48	75.23	75.98	76.43	77.1	77.79	78.27	78.33	78.49

ГРАФИК-9 ХҮН АМЫН ДУНДАЖ НАСЛАЛТ, хүйсээр, сүүлийн 10 жилийн байдлаар

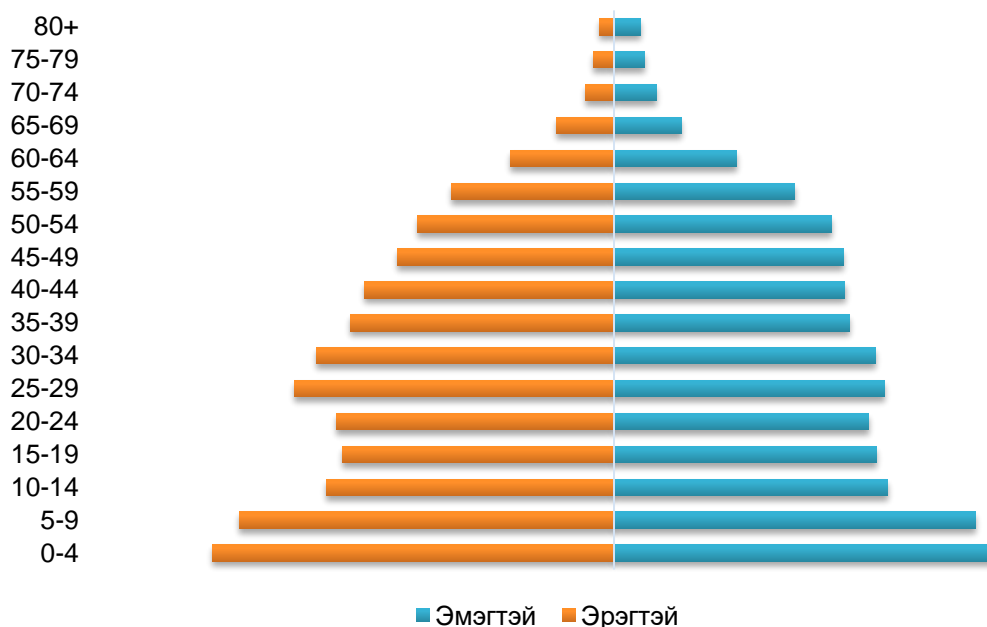

2018 онд Сэлэнгэ аймгийн хүн амын дундаж наслалт 72.13 байгаа нь урьд оноос 0.07-оор өссөн үзүүлэлтэй байна. Хүйсээр нь ялгаж үзвэл эмэгтэйчүүдийн дундаж наслалт 78.49 байгаа бол эрэгтэйчүүдийн дундаж наслалт эмэгтэйчүүдээс 10.82 насаар бага буюу 67.67 байна. Эндээс эмэгтэйчүүд эрэгтэйчүүдээс илүү урт насалдаг болохыг харж болно.

ХҮСНЭГТ-10 ХҮН АМЫН ТОО, НАСНЫ БҮЛЭГ, ХҮЙС,
ХҮЙСИЙН ХАРЬЦААГААР 2015 ОН

Насны бүлэг	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Хүйсийн харьцаа
0-4	6274	5968	105.1
5-9	5852	5656	103.5
10-14	4491	4278	105.0
15-19	4247	4094	103.7
20-24	4330	3982	108.7
25-29	4999	4230	118.2
30-34	4643	4089	113.5
35-39	4118	3675	112.1
40-44	3897	3609	108.0
45-49	3380	3583	94.3
50-54	3071	3406	90.2
55-59	2534	2816	90.0
60-64	1622	1911	84.9
65-69	896	1053	85.1
70-74	447	658	67.9
75-79	328	474	69.2
80+	224	420	53.3

ГРАФИК-10 ХҮН АМЫН СУВАРГА

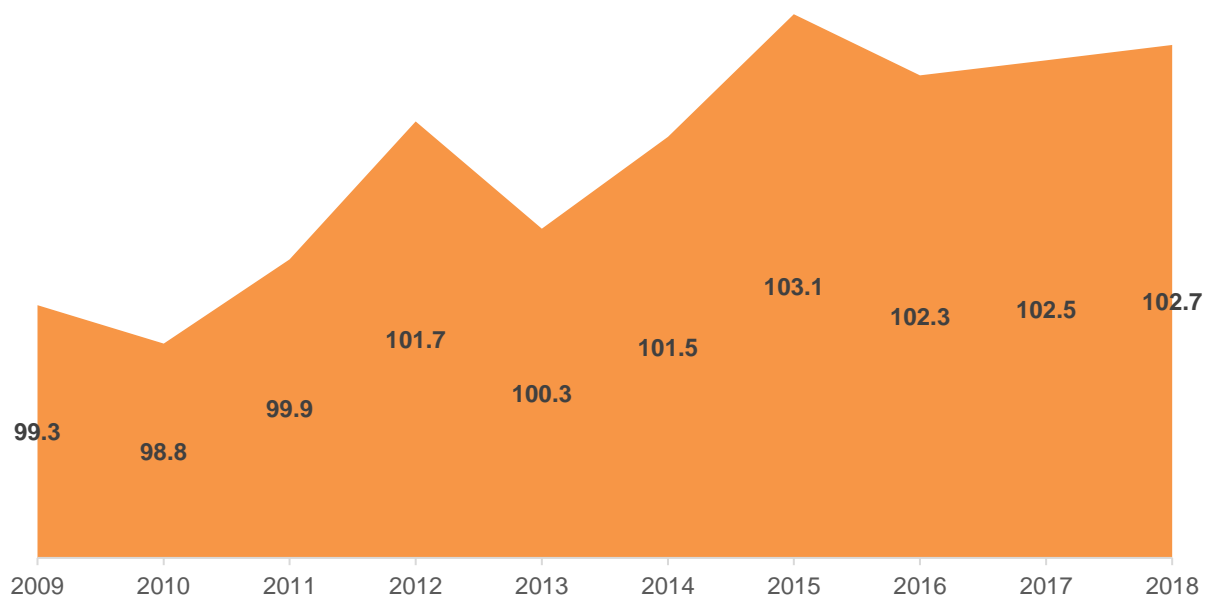

Хүн амын тоо хэмжээний өсөлтийг жилээр харьцуулж харах, түүнчлэн нас, хүйсийн бүтэц нэг хэвийн биш байгаа эсэхийг хараад шууд мэдэхэд ойлгомжтой, тохиромжтой байх үүднээс суваргыг бодит тоогоор (хувийн жингээр биш) зурсан. Хүн амын нас хүйсийн суваргаас харахад дунд хэсгээрээ өргөсч байгаа нь хүн ам идэршиж байгааг харуулж байна.

ХҮСНЭГТ-11 СУУРИН ХҮН АМЫН ТОО, хүйс, хүйсийн харьцаагаар, сүүлийн 10 жилийн байдлаар

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Эрэгтэй	49 916	50 569	51 816	52 082	52 700	53 019	53 165	53 942	55 067	55 353
Эмэгтэй	50 286	51 183	51 882	51 200	52 534	52 234	51 560	52 735	53 107	53 902
Хүйсийн харьцаа	99.3	98.8	99.9	101.7	100.3	101.5	103.1	102.3	102.5	102.7

ГРАФИК-11 ХҮЙСИЙН ХАРЬЦАА, сүүлийн 10 жилийн байдлаар

100 эмэгтэй тутамд ногдож буй эрэгтэйчүүдийн тоогоор илэрхийлэгддэг хүйсийн харьцаа нь сүүлийн жилүүдэд аажим өсч байгаад 2016 онд 0.8 хувиар буурч байгаад сүүлийн 2 жилд 0.2 хувиар өсч байгаа нь эрэгтэйчүүдийн хувийн жин аажмаар өсч байгааш харуулж байна. Энэ онд 100 эмэгтэй тутамд 103 эрэгтэй оногдож байна. Энэ нь хүйсийн харьцаа харьцангуй тэнцвэртэй байгааг харуулж байна.

III. ХҮН АМ ЗҮЙН АЧААЛАЛ

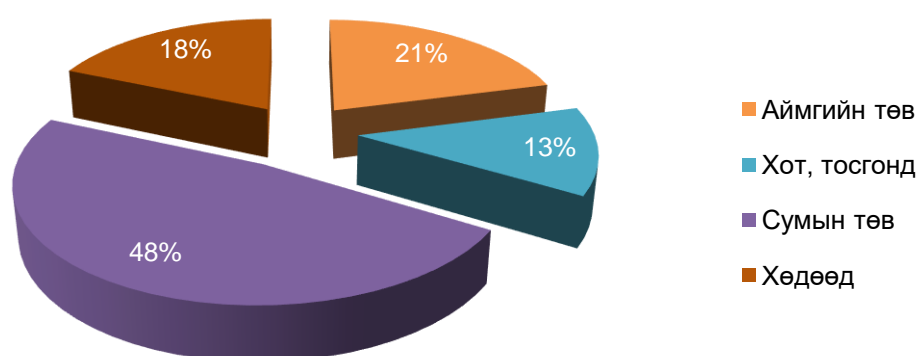
ХҮН АМЫН СУУРЬШИЛ, НЯГТРАЛ

Аймаг, нийслэлийн нутаг дэвсгэрийн хэмжээ харилцан адилгүйн зэрэгцээ газарзүйн янз бүрийн бүсэд оршдог, байгалийн баялаг улс орны нутаг дэвсгэрт жигд бус тархсан, уур амьсгал газарзүйн бүсүүдэд ялгаатай, эрс тэс байдаг зэргээс хамааран аймаг, нийслэлийн хүн амын суурьшил, нягтрал, хөгжлийн төвшин өөр өөр байгаа нь зүй ёсны асуудал билээ. Хүн амын суурьшлыг хот, хөдөө, бүс нутгаар тодорхойлох нь тухайн нутаг дэвсгэрийн нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийг гүнзгийрүүлэн судалж, бүс нутгийн болон орон нутгийн онцлогт тохирсон бодлого боловсруулах үндэс болно.

ХҮСНЭГТ-12 ХҮН АМЫН ТОО, БАЙРШЛААР, сүүлийн 5 жилийн байдлаар

Хүн амын тоо		2014	2015	2016	2017	2018
		105 253	104 725	106 677	108 768	109 255
Үүнээс	Аймгийн төв	22 508	22 238	22 482	22 741	23 151
	Хот, тосгонд	13 094	33 540	35 374	13 717	14 777
	Сумын төв	53 841	40 703	34 201	52 203	55 715
	Хөдөөд	15 810	8 285	14 620	20 197	15 612

ГРАФИК-12 ХҮН АМЫН БАЙРШИЛ, хувиар, 2018 он

Нийт хүн амын 21.0 хувь нь аймгийн төвд, 13.0 хувь нь хот тосгонд, 48.0 хувь нь сумын төвд, 18.0 хувь нь хөдөө амьдарч байна.

ХҮН АМЫН НЯГТРАЛ

Улс төр, соёл, түүх, засаг захиргаа, цаг агаар, газарзүй зэрэг олон хүчин зүйлс хүн амын суурьшил, улмаар хүн амын нягтралд нөлөөлдөг. Бүс нутаг, аймаг, нийслэлийн хүн амын нягтралд хамгийн ихээр нөлөөлсөн хүчин зүйлс нь шилжих хөдөлгөөн юм.

Сэлэнгэ аймгийн нэг хавтгай дөрвөлжин квадрат километр нутаг дэвсгэрт 2018 онд 2.6 хүн ноогдож байгаа нь улсын хэмжээнд нягтрал ихтэй аймгийн тоонд орж байна.

ХҮСНЭГТ-13 СУУРИН ХҮН АМЫН ТОО, НЯГТРАЛ, СУМААР, ХУВИАР, 2018 ОН

Сумын нэр	Нийт хүн амын тоо	Нутаг дэвсгэрийн хэмжээ	Хүн амын нягтшил
Нийт	109 255	41 152,6	2,6
Алтанбулаг	5 008	2 100,3	2,4
Ерөө	6 856	8 203,5	0,8
Зүүнбүрэн	2 865	1 204,9	2,4
Мандал	27 241	4 843,7	5,6
Орхон	2 377	1 306,3	1,8
Сант	2 143	1 387	1,6
Цагааннуур	5 077	4 022	1,2
Баянгол	5 579	1 976,3	2,8
Сайхан	9 418	1 311,9	7,1
Орхонтуул	3 788	2 940,8	1,3
Баруунбүрэн	3162	2 814,5	1,1
Шаамар	4 064	671,9	5,8
Хүдэр	2 651	2 838,7	0,9
Сүхбаатар	23 151	45,4	504,6
Жавхлант	1 962	1 189,7	1,8
Түшиг	1 848	2 492,8	0,8
Хушаат	2 065	2 010,2	1,0

Дээрх хүснэгтээс харахад хүн амын хамгийн их нягтралтай нь Сүхбаатар сум 1км² талбайд 504.6 хүн ногдож байна. Сүхбаатар сумын дараагаар 1км² талбайд 5-7 хүн ногдож байгаа Мандал, Шаамар, Сайхан сумдууд орж байна. Харин Түшиг, Хүдэр, Ерөө сумдад хүн амын нягтрал хамгийн сийрэг, 1км² талбайд 0.8-0.9 хүн ногдож байна.

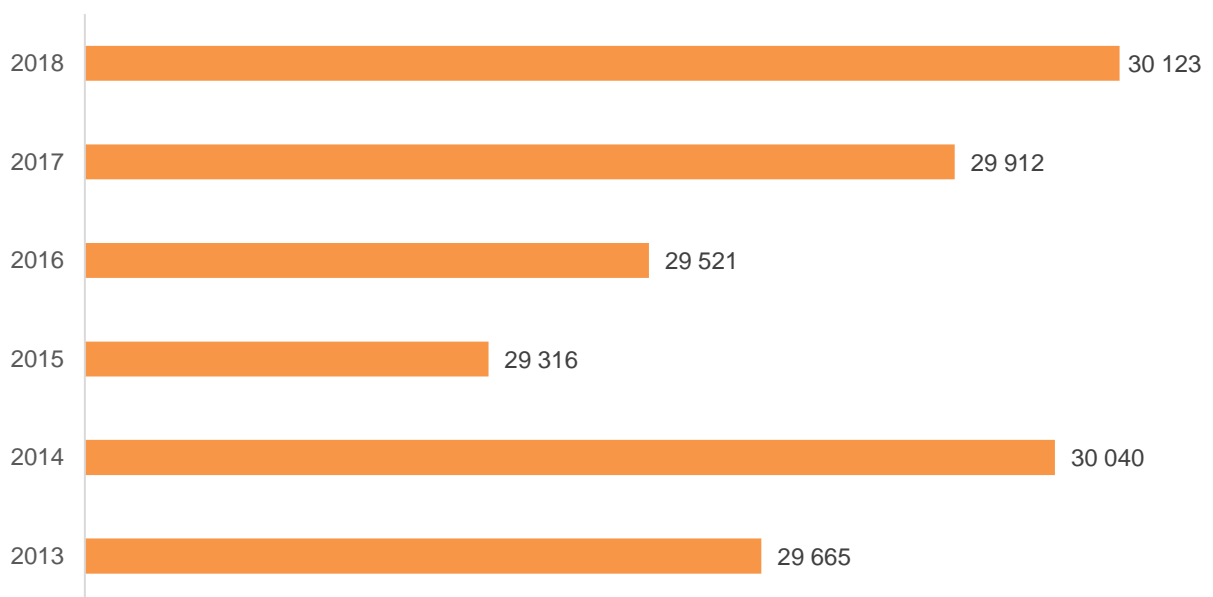
IV. ӨРХИЙН ТОО, БАЙРШИЛ

Сэлэнгэ аймгийн өрхийн тоо 2016 оны жилийн эцсийн байдлаар 29521 буюу өмнөх оноос 0.7 хувиар өссөн үзүүлэлтэй байна. Энэ нь 1 өрхөд дундажаар 3.61 хүн ам ногдож байгааг илэрхийлж байна.

ХҮСНЭГТ-14 ӨРХИЙН ТОО, НЭГ ӨРХӨД НООГДОХ ХҮН АМЫН ТОО, сүүлийн 6 жилийн байдлаар

Он	Нийт өрхийн тоо	Нийт хүн ам	Нэг өрхөд ногдох хүн амын тоо
2013	29 665	105 234	3.55
2014	30 040	105 253	3.5
2015	29 316	104 725	3.57
2016	29 521	106 677	3.61
2017	29912	108 768	3.64
2018	30 123	109 255	3.63

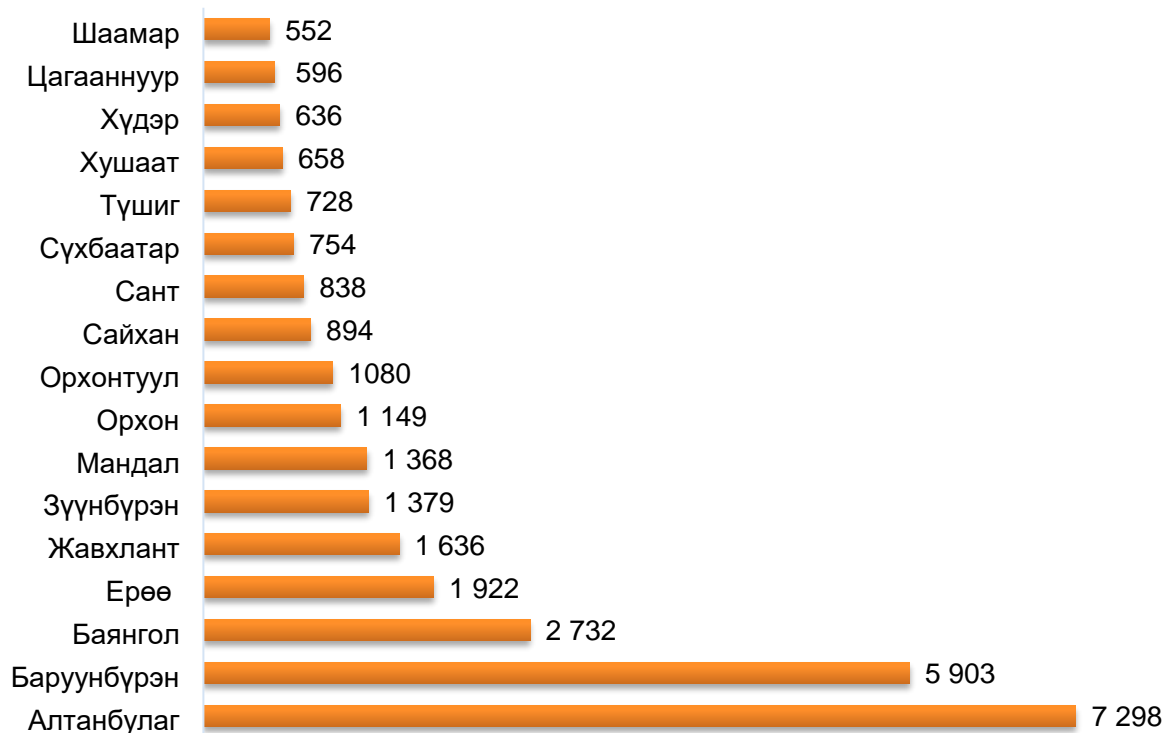
ГРАФИК-14 ӨРХИЙН ТОО, сүүлийн 6 жилийн байдлаар

ХҮСНЭГТ-11 ӨРХИЙН ТОО,сумаар,сүүлийн 4 жилийн байдлаар

Сумын нэр	2013	2014	2015	2016	2017
Дүн	30 040	29 316	29 521	29 912	30 123
Алтанбулаг	1 388	1 330	1 332	1 369	1 368
Баруунбүрэн	851	891	909	920	894
Баянгол	1 675	1 615	1 616	1 623	1 636
Ерөө	1 801	1 820	1 816	1 875	1 922
Жавхлант	656	648	700	712	636
Зүүнбүрэн	900	797	797	865	838
Мандал	7 382	7 215	7 199	7 238	7 298
Орхон	746	734	753	848	754
Орхонтуул	1 010	1 008	1 009	1 032	1 080
Сайхан	2 589	2 630	2 653	2 656	2 732
Сант	698	630	751	644	728
Сүхбаатар	5 995	5 845	5 811	5 870	5 903
Түшиг	534	530	538	547	552
Хушаат	547	536	556	573	596
Хүдэр	632	633	647	653	658
Цагааннуур	1 301	1 297	1 319	1 368	1 379
Шаамар	1 335	1 157	1 115	1 119	1 149

ГРАФИК-12 ӨРХИЙН ТОО, сумаар, эзлэх хувиар, 2018 он

ХАВСРАЛТ

ДҮГНЭЛТ

Сэлэнгэ аймгийн хувьд хүн ам олонтой аймгуудын тоонд ордог, мөн түүнийгээ даган шилжилт хөдөлгөөн ихтэй, томоохон аймгуудын нэг билээ. 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар манай аймгийн суурин хүн ам 109 255-д хүрч 2015 оноос 4.3 % -иар, 2016 оноос 2.4 %-иар, 2018 оноос 0.4 %-иар өссөн байна. 100 эмэгтэй тутамд ногдох эрэгтэйчүүдийн тоо сүүлийн жилд аажмаар өсч байгаа нь нийт хүн амд эрэгтэйчүүдийн эзлэх хувийн жин өсч, хүйсийн харьцаа харьцангуй тэнцвэртэй болж байгааг харуулж байна. Хүн амын нас, хүйсийн суваргаас харахад бүтэц хэвийн харагдаж байна. Манай аймгийн нэг хавтгай дөрвөлжин квадрат километр нутаг дэвсгэрт 2018 онд 2.6 хүн ноогдож байгаа нь улсын хэмжээнд нягтрал ихтэй аймгийн тоонд орж байна. Сүүлийн 3 жилийн 1000 хүнд ногдох төрөлтийн дүнгээс харахад, 2016 онд 25.4 болж өсч байгаад 2017- 2018 онд 15.4 болж өмнөх оноос 10 пунктээр буурсан байна. Нас баралтын коэффициент харьцангуй тогтмол бөгөөд 2018 онд 4.8 болж өмнөх оноос 0.3 пунктээр өссөн байна. Ердийн цэвэр өсөлт 2018 онд өмнөх оноос 0.7 пунктээр буурч 10.6 болсон байна. 2018 онд Сэлэнгэ аймгийн хүн амын дундаж наслалт 72.13 байгаа нь урьд оноос 0.07-оор өссөн үзүүлэлтэй байна. Сэлэнгэ аймгийн өрхийн тоо 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар 30 123 буюу өмнөх оноос 0.7 хувиар өссөн үзүүлэлтэй байна.

Танилцуулгыг бэлтгэсэн: Мэргэжилтэн.....Б.Хулан

Хянасан: Хэлтсийн дарга.....Д.Гүндэгмаа

МЭДЭЭЛЛИЙН ЭХ ҮҮСВЭР

- Сэлэнгэ аймгийн нийгэм, эдийн засгийн 12 сарын танилцуулга 2010-2018 он
- Хүн амын үзүүлэлтийг тооцох аргачлал, түүнийг ашиглах гарын авлага 2015 он
- www.selenge.nso.mn
- www.1212.mn
- www.nso.mn

Нэр томъёоны тайлбар:

- **Хүн амын бүртгэл.** Тухайн газар нутагт тодорхой цаг хугацааны дотор гарсан хүн ам зүйн үзэгдэл болон хүн амыг бүртгэж авах үйл явц болно.
- **Хүн амын тоо.** Тодорхой хугацаанд, тухайн нутаг дэвсгэрт оршин суугаа хүн амын тоог илэрхийлнэ. Хүн амын тоог бэлэн болон суурин хүн амаар тооцдог.
- **Суурин хүн ам.** Тухайн баг, хорооны нутаг дэвсгэрт 6 сараас дээш хугацаагаар оршин суугаа бүх хүнийг суурин хүн ам гэнэ. Мөн 6 сараас доош хугацаагаар түр эзгүй байгаа байнга оршин суудаг хүмүүсийг суурин хүн амын бүртгэлд оруулна.
- **Өрх.** Ураг төрлийн болон гэр бүлийн холбоотой нэг орон байранд хамт амьдардаг, нэгдмэл төсөвтэй, хүнс, амьдралын наад захын бусад хэрэгцээгээ хамтран хангадаг нэг буюу хэсэг бүлэг хүмүүсийг өрх гэж үзнэ.
- **Хүйсийн харьцаа.** Хүйсийн харьцаа гэсэн үзүүлэлт нь 100 эмэгтэйд ногдох эрэгтэйчүүдийн тоог илэрхийлдэг.
- **Хүн ам зүйн ачаалал.** Хөдөлмөрийн насны 100 хүнд ногдох тэжээлгэгчийн тоог харуулдаг.
- **Хүн амын нас-хүйсийн суварга.** Судалгаанд хүн амын нас, хүйсийн суваргаар нас, хүйсийн бүтцийг зураглан харуулдаг. Энэ нь зэрэгцүүлэхэд хялбар, хүйсний ялгавраар төв абцисс тэнхлэгээс хамгийн залуугаас эхлэн насны өсөх дарааллаар, доороос дээш суварган хэлбэртэй байна. Нас, хүйсний бүлэг бүр 100 хувьтай тэнцүү байна.
- **Төрөлтийн ерөнхий коэффициент.** Энэ үзүүлэлт нь тухайн жилд 1000 хүн амд ногдох амьд төрсөн хүүхдийн тоог илэрхийлдэг бөгөөд амьд төрсөн хүүхдийн тоог тухайн жилийн дундаж хүн амд харьцуулдаг.
- **Нас баралтын ерөнхий коэффициент.** Нас барсан хүний тоог тухайн жилийн дундаж хүн амд харьцуулсан харьцаа бөгөөд энэ үзүүлэлт нь 1000 хүн амд ногдох нас баралтын тоог илэрхийлдэг.

